

פ ר ש ת

ראשי המטות

(א) א וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר. תמן תנינן, א"ר יהודה, אין העולם מתנהג אלא בתרי גוונים, דאתו מסטר אתתא דאשתכחת חכימת לבא. הה"ד, ב וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן. ומאי מתיין. את התכלת ואת הארגמן, גוונים דכלילן בגו גווני:
 (ב) הדא הוא דכתיב, א דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה. וכתיב בידיה טוו, מאי טוו. אמר רבי יהודה, טוו בדינא, טוו ברחמי. א"ר יצחק, צמאי אתקריא אשה. אמר ליה דכלילא בדינא, וכלילא ברחמי.
 (ג) ת"ח, דא"ר אלעזר, כל אתתא בדינא אתקריא, עד דאטעמא טעמא דרחמי. דתניא, מסטרא דב"נ, אתי חורא. ומסטרא דאתתא, אתי סומקא. טעמא באתתא מחורא, וחורא עדיף.

חלופי גרסאות

א בדפויי ל"ג כל הפרשה. ב דאתתא.

מסורת הזהר

א ז"ח נו ט"ג שליג עח ט"ב שכיה ב (שמות לה)
 ז"ח נו ט"ג שלה ג (משלי לא) תוריע ס צ"ב.

אין העולם מתנהג אלא בתרין גוונים

הסולם

מאמר

נמתקים ברחמים שבימין. א"ר יצחק, למה נקראת אשה, שהוא לשון אש. אמר לו הוא משום שכלולה בדין וכלולה ברחמים. ע"כ נקראת אשה שהיא אותיות אש ה', אש היא דין, וח' היא רחמים.
 (ג) ת"ח דא"ר אלעזר וכו': בוא וראה שאמר ר"א, כל אשה נקראת דין, כי שורשם מקו שמאל הוא, עד שהיא טועמת טעם הרחמים, דהיינו שנשאת לאיש, וזכר שורשו מקו ימין. שהוא חסד ורחמים. שלמדנו מצד הגבר בא הלבן שבולד, כגון העצמות וכו'. שהוא רחמים. ומצד האשה בא האדום שבולד כגון הבשר והגידין האדומים וכו'. שהוא דין, וכשהאשה טועמת מלבן, דהיינו שנשאת לאיש, הלבן חשוב לה יותר, אע"פ ששורשה הוא אדום.

(א) וכל הטף בנשים וגו': שם למדנו, א"ר יהודה, אין העולם מתנהג אלא בבי גוונים, שהם לבן ואדום, דהיינו חסדים וחכמה דשמאל, הבאים מצד האשה הנמצאת חכמת לב, ז"ש, וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן, ומה מביאים. אומר הכתוב, את התכלת ואת הארגמן, שהם גוונים הכלולים בתוך גוונים. כלומר, שעיקר הגוונים הם שנים, דהיינו לבן ואדום. וגווי תכלת וארגמן הם כלולים באלו בי גוונים.
 (ב) הדא הוא דכתיב וכו': זהו שכתוב, דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה, שצמר היא ימין ורחמים, ופשתים הוא שמאל ודין, וכתוב בידיה טוו, מהו טוו. אמר ר' יהודה טוו בדינא טוו ברחמי. כלומר, שממלבים הימין והשמאל זה בזה, והדינים שבשמאל (דפויי דף ר"ט ע"ב)

פרשת ראשי המטות

ד) ות"ח אמאי אסירן נשי שאר עמין, דידיעי משכבי דכורא. משום דתנינן, אית ימינא, ואית שמאלא. ישראל, ושאר עמין. וג"ע, וגיהנם. עלמא דא, ועלמא דאתי. ישראל לקבלי דרחמי, ושאר עמין לקבלי דדינא. ותנן, אתתא דאטעמא טעמא דרחמי, רחמי נצחא. אתתא דטעמא טעמא דדינא, דינא בדינא אתדבקת. ועלייהו אתקרי ה) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

ה) ועל דא תנינן, הנבעלת לעכו"ם קשורה בו ככלב. מה כלבא תקיפא ברוחיה חציפא. אוף הכא דינא בדינא, חציפא בכלא. הנבעלת לישראל, תנינן, כתיב ה) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. מ"ט. משום דנשמתא: דישראל, אתייהא מרוחא דאלהים חיים. דכתיב ו) כי רוח מלפני יעטוף, משמע דכתיב מלפני. ובג"כ, אתתא דהיא בתולתא, ולא אתדבקת בדינא קשיא דשאר עמין, ואתדבקת בישראל, רחמי נצחא ואתכשרת.

ו) ות"ח, כתיב ז) אמרתי עולם חסד יבנה. מאי חסד. הוא חד מכתרי עלאי דמלכא, דנשמתא דישראל קרא לה קב"ה חסד. על תנאי דיתבני, ולא ישתיצי חסד מעלמא. משמע דכתיב יבנה. בג"כ תנינן, מאן דשצי חסד מעלמא, אשתיצי הוא לעלמא דאתי. ועל דא כתיב, ח) לא תהיה אשת המת החוצה, בגין למעבד חסד עם מיתא. ואתעביד בניינא, דכתיב ט) עולם חסד יבנה.

מסורת הזהר

ד) (ישעיה נז) משפטים קסא צ"ח. ה) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. ו) (ישעיה נז) משפטים לג צ"ר. ז) (תהלים פט) יתרו סה צ"פ. ח) (דברים כה) ויצא סא צ"א. ט) (תהלים פט) יתרו סה צ"פ.

אין העולם מתנהג אלא בתרין גהנין

הסולם

מאמר

מרוח אלקים חיים. שכתוב, כי רוח מלפני יעטוף, וזה משמע משכתוב מלפני. שפירושו, מקודם השכינה, דהיינו מו"א, שנקרא אלקים חיים. (כנ"ל תרומה אות תתכ"ב) ומשום זה אשה שהיא בתולה, ולא נתדבקה בדין קשה של שאר העמים, כנ"ל, ונתדבקה בישראל, שהוא רחמים, הרחמים נוצחים, ונתתקנת מן הדין שבה.

ו) ות"ח כתיב אמרתי וגר: ובוא וראה, כתוב, אמרתי עולם חסד יבנה. מהו חסד. ומשיב, הוא אחד מספירות עליונות של המלך, דהיינו ספירה עליונה מו"ס תחתונות. כי הקב"ה קרא לנשמת ישראל חסד, על תנאי שיבנה החסד, ולא יכלה החסד לעולם. זה משמע, משכתוב יבנה, שטובב על החסד שיבנה. משום זה למדנו, מי שמכלה חסד מן העולם יכלה הוא מעולם הבא. וע"כ כתוב, לא תהיה אשת המת החוצה. כדי לעשות חסד עם המת, והוא נעשה בנין. שכתוב, עולם חסד יבנה.

סליק פרשת מטות

ד) ות"ח אמאי אסירן וכו': ובוא וראה. למה אסורות נשים של שאר העמים היודעים משכב זכר. הוא משום שלמדנו, יש ימין, שהוא חסד, ויש שמאל, שהוא דין. שהם ישראל ושאר העמים, וכן גן עדן בימין וגיהנם בשמאל, עולם הזה בשמאל ועולם הבא בימין. ישראל הם כנגד הרחמים שבמין, ושאר העמים הם כנגד הדין שבשמאל. ולמדנו, אשה שטעמה טעם הרחמים, דהיינו כשנשאת לישראל, הרחמים נוצחים את הדין, ונעשית רחמים. אשה שטעמה טעם הדין, דהיינו שנשאת לנכרי, שהוא דין כנ"ל, דין בדין נתדבק, הדין שבאשה נתדבק בדין שבנכרי, ועליהם נאמר, והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

ה) ועל דא תנינן וכו': ועל זה למדנו, הנבעלת לנכרי קשורה בו ככלב. מה כלב חזק ברוחו המחוצף, אף כך, הנשאת לנכרי, כשנתדבק דין בדין, היא חצופה מכל וכל. והנבעלת לישראל, למדנו, שכתוב עליה, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. מהו הטעם. הוא משום שהנשמה של ישראל בא (דסו"י דף רנ"ט ע"ב)